

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ MỐI QUAN HỆ GIỮA NÔNG NGHIỆP, CÔNG NGHIỆP VÀ THƯƠNG NGHIỆP

Phạm Thị Huyền*, Vũ Thị Thủy

Trường Đại học Sư phạm – ĐH Thái Nguyên

TÓM TẮT

Là một chiến sĩ cộng sản lỗi lạc, một chiến lược gia tài tình và nhạy cảm, Chủ tịch Hồ Chí Minh sớm nhận thức sâu sắc vai trò của nhân tố kinh tế trong sự nghiệp cách mạng. Bởi vậy, ngay từ rất sớm Người đã quan tâm đến mối quan hệ tỷ lệ giữa các yếu tố hợp thành của nền kinh tế quốc dân. Trong điều kiện của Việt Nam sau Cách mạng tháng Tám năm 1945, cơ cấu kinh tế bao gồm bốn ngành kinh tế lớn là: nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp và giao thông vận tải. Các ngành kinh tế khác như du lịch, dịch vụ ... chiếm một vị trí rất khiêm tốn trong nền kinh tế quốc dân. Do vậy, Hồ Chí Minh thường đề cập tới mối quan hệ giữa ba ngành công- nông- thương nghiệp.

Từ khóa: *Nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp, cơ cấu kinh tế, vai trò.*

NÔNG NGHIỆP CÓ VAI TRÒ ĐẶC BIỆT QUAN TRỌNG ĐỐI VỚI SỰ PHÁT TRIỂN CỦA NỀN KINH TẾ CŨNG NHƯ VIỆC NÂNG CAO ĐỜI SỐNG CỦA NHÂN DÂN

Đối với Việt Nam, là một nước nông nghiệp thì Hồ Chí Minh cho rằng “ nghề nông là gốc”. Trong thư gửi diên chủ nông gia Việt Nam đăng trên báo Cứu quốc, số 229, ngày 1 tháng 1 năm 1946, Người đã viết: “*Việt Nam là một nước sống về nông nghiệp. Nền kinh tế của ta lấy canh nông làm gốc. Trong công cuộc xây dựng nước nhà, chính phủ trông mong vào nông dân, trông cậy vào nông nghiệp một phần lớn. Nông dân ta giàu thì nước ta giàu. Nông nghiệp ta thịnh thì nước ta thịnh*” [1, tr.215]. Trong bức thư này Người đã nhấn mạnh vai trò của nông nghiệp, nông dân với sự giàu có, thịnh vượng của đất nước.

Trong thời kỳ kháng chiến chống Pháp, Hồ Chí Minh nhận thức rõ vai trò của nông nghiệp đối với sự thành bại của chiến tranh. Người coi việc phát triển nông nghiệp sẽ là cơ sở, là hậu phương vững chắc để tiền tuyến đánh giặc. Bởi “*có đủ cơm ăn áo mặc cho bộ đội và nhân dân thì kháng chiến mới mau thắng lợi, thống nhất và độc lập mau thành công*” [2, tr.687].

Ngay sau công cuộc khôi phục kinh tế kết thúc thành công, đất nước ta bước vào giai

đoạn thực hiện các kế hoạch dài hạn, tiến hành công nghiệp hóa nhằm đưa nước ta từng bước tiến lên chủ nghĩa xã hội. Hồ Chí Minh đã từng nhắc nhở: “*Nước ta là một nước nông nghiệp, phát triển kinh tế nói chung phải lấy việc phát triển nông nghiệp làm gốc, làm chính*” [4, tr.180].

Theo Hồ Chí Minh, nông nghiệp có vai trò nền tảng đối với sự phát triển kinh tế xã hội chủ nghĩa là bởi:

- Một là, nông nghiệp cung cấp lương thực, thực phẩm, giải quyết vấn đề ăn, một vấn đề bức xúc của đời sống nhân dân ở các nước có nền kinh tế lạc hậu. Khi dân có đủ ăn, đủ mặc thì chính sách của Đảng và chính phủ đưa ra sẽ dễ dàng thực hiện. Nếu dân đói, rét, dốt, bệnh thì chính sách có hay đến mấy cũng không thể thực hiện được.

- Hai là, nước ta có tiềm lực để phát triển kinh tế ngành nông nghiệp. Trong bài nói chuyện tại Hội nghị lần thứ bảy của Ban chấp hành trung ương Đảng lao động Việt Nam(khóa III) ngày 16 tháng 4 năm 1962, Người nói: “*Nước ta: ở về xứ nóng, khí hậu tốt, rừng vàng biển bạc, đất phì nhiêu, nhân dân dũng cảm và cần kiệm, các nước anh em giúp đỡ nhiều. Thế là chúng ta có đủ ba điều kiện thuận lợi thiên thời, địa lợi và nhân hòa - để xây dựng đời sống ấm no sung sướng cho nhân dân ta*” [4, tr.543]. Với các yếu tố: đất đai, khí hậu, nguồn thủy hải sản, nguồn lao

* ĐT: 0982033005; Email: huyendapham@gmail.com

động.... góp phần to lớn vào việc xây dựng và phát triển nông nghiệp, đảm bảo thắng lợi một phần cho công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta.

- Ba là, nông nghiệp có vai trò phát triển các ngành kinh tế khác của đất nước. Sản phẩm được sản xuất ra từ nông nghiệp cung cấp nguyên liệu, vật liệu để khôi phục tiêu thụ công nghiệp, công nghiệp, cung cấp lâm thổ sản để mở rộng quan hệ buôn bán với nước ngoài, phục vụ cho việc xuất khẩu lấy ngoại tệ. Hồ Chí Minh đã từng nói: *“Trong việc xây dựng, ta cố gắng, các nước bạn hết lòng giúp đỡ, ta còn phải mua hàng của các nước khác. Muốn buôn bán với các nước ấy, ta chưa có máy móc, đồ kỹ nghệ, ta chỉ có nông hải sản. Cán bộ, đảng viên ta phải giúp Chính phủ mua và xung phong bán. Mua của người khác mà không xung bán không tốt”* [3, tr.422].

MỐI QUAN HỆ GIỮA NÔNG NGHIỆP, CÔNG NGHIỆP VÀ THƯƠNG NGHIỆP TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ NGÀNH

Bên cạnh việc khẳng định tầm quan trọng của nông nghiệp đối với sự phát triển của đất nước, Hồ Chí Minh còn đề cập tới mối quan hệ giữa ngành nông nghiệp và công nghiệp.

Nông nghiệp và công nghiệp là hai ngành kinh tế có mối quan hệ mật thiết, tạo tiền đề thúc đẩy nhau cùng phát triển. Trong mối quan hệ này, nông nghiệp sẽ cung cấp lương thực, thực phẩm cho nhân dân, cung cấp nguyên liệu cho các nhà máy và cung cấp hàng nông sản để xuất khẩu. Ngược lại, công nghiệp cung cấp tư liệu sản xuất hiện đại như máy cày, máy bừa, máy làm thủy lợi... và các tư liệu tiêu dùng khác cho nông nghiệp, góp phần làm tăng năng suất lao động, giảm sức lao động cơ bắp của con người, tăng hiệu quả canh tác trên đơn vị diện tích đất đai. Nông nghiệp đi trước một bước tạo tiền đề cho công nghiệp phát triển, đến lượt mình công nghiệp lại tạo ra phương tiện hiện đại để tăng sức sản xuất cho nông nghiệp. Mối quan hệ giữa công nghiệp và nông nghiệp còn thể hiện sự liên minh giữa giai cấp công nhân và nông dân tạo ra động lực cho toàn bộ cách mạng xây dựng

chủ nghĩa xã hội. Hồ Chí Minh đã từng nói: *“Công nghiệp và nông nghiệp phải giúp đỡ nhau và cùng nhau phát triển, như hai chân đi khỏe và đi đều thì bước tiến sẽ nhanh và nhanh chóng đi đến mục đích. Thế là thực hiện liên minh công nông để xây dựng chủ nghĩa xã hội, xây dựng đời sống ấm no sung sướng cho nhân dân”* [4, tr.544].

Để tăng cường mối quan hệ giữa công nghiệp và nông nghiệp rất cần đến sự hỗ trợ tích cực của thương nghiệp xã hội chủ nghĩa. Thương nghiệp đóng vai trò là chiếc cầu nối giữa nông nghiệp và công nghiệp, giữa sản xuất và tiêu dùng, giữa thành thị và nông thôn, giữa công nhân với nông dân. Tất cả sản phẩm của ngành nông nghiệp và công nghiệp nhờ có thương nghiệp mới có thể cung cấp tới nhân dân và thúc đẩy sản xuất phát triển. Hồ Chí Minh coi nông nghiệp, công nghiệp và thương nghiệp là ba mặt quan trọng trong nền kinh tế. Do đó, nếu khâu thương nghiệp bị gián đoạn thì sẽ không gắn được sản xuất với tiêu dùng và như vậy sẽ làm cho nền kinh tế không phát triển được. Vai trò của thương nghiệp được Người giải thích như sau: *“Trong nền kinh tế quốc dân có ba mặt quan trọng: nông nghiệp, công nghiệp, thương nghiệp, ba mặt công tác quan hệ mật thiết với nhau. Thương nghiệp cái khâu trung gian giữa nông nghiệp và công nghiệp. Thương nghiệp đưa hàng đến nông thôn phục vụ nông dân, thương nghiệp lại đưa nông sản, nguyên liệu cho thành thị tiêu dùng. Nếu khâu thương nghiệp bị đứt thì không liên kết được nông nghiệp, công nghiệp, không cũng cố được liên minh công nông, công tác không chạy thì hoạt động nông nghiệp, công nghiệp sẽ bị rời rạc”* [3, tr.174].

Như vậy, có thể thấy hoạt động thương nghiệp hay nói cách khác hoạt động lưu thông là động lực, là huyết mạch, là đòn bẩy thúc đẩy kinh tế phát triển. Hàng hóa làm ra nhiều nhưng lưu thông không tốt thì sản xuất đình trệ vì nguồn vốn ngày càng cạn kiệt dần, không còn đủ sức để tái sản xuất. Sự lưu thông hàng hóa là biểu hiện các mối quan hệ, liên hệ kinh tế đa dạng, đa chiều nhằm cân

đổi giữa cung và cầu (trong cả sản xuất và tiêu dùng) của xã hội. Lưu thông phân phối tốt thì nền kinh tế phát triển vững chắc và sản xuất không ngừng phát triển.

Nói tóm lại, với việc xác định đúng đắn cơ cấu kinh tế ngành nông nghiệp, công nghiệp và thương nghiệp cùng với việc chỉ ra mối quan hệ giữa tương tác giữa bộ phận hợp thành làm cho nền kinh tế miền Bắc trong những năm đầu hòa bình lập lại đã có những chuyển biến sâu sắc theo hướng tích cực. Chúng ta nhanh chóng hàn gắn vết thương chiến tranh, ra sức tăng gia sản xuất, hoàn thành vai trò hậu phương vững chắc chi viện sức người, sức của cho tiền tuyến miền Nam.

Tuy nhiên, thực tế cho thấy ở một số địa phương còn tồn tại tình trạng các doanh nghiệp lấy đất của nông dân để xây dựng các khu công nghiệp nhưng lại bỏ hoang; thậm chí để xây dựng sân gôn, khu vui chơi...không có hiệu quả kinh tế mà nông dân bị tước đi nguồn sống. Vai trò của ngành thương nghiệp ở nước ta trong những năm gần đây cũng chưa phát huy được tiềm năng, thế mạnh của dân tộc. Bởi sản phẩm nông nghiệp đến tay người tiêu dùng phải trải qua nhiều khâu trung gian nên đội giá sản phẩm lên cao rất nhiều so với giá thành sản xuất mà nông dân cũng không có lãi hoặc lãi rất ít. Có một số mặt hàng xuất khẩu chủ lực của Việt

Nam như gạo, cà phê... giá thành không ổn định, lại bị thương lái ép giá nên ở một số nơi bà con nông dân trả ruộng, không mặn mà với đồng ruộng, đất đai. Đứng trước thực trạng đó, đòi hỏi chúng ta phải nhận thức đúng đắn tư tưởng Hồ Chí Minh về mối quan hệ giữa nông nghiệp, công nghiệp và thương nghiệp trong sự phát triển kinh tế nói riêng và sự phát triển của đất nước nói chung. Đó là cơ sở để Đảng ta trong Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội(bổ sung phát triển năm 2011) đã xác định: “*Xây dựng cơ cấu kinh tế hợp lý, hiện đại, có hiệu quả và bền vững, gắn kết chặt chẽ công nghiệp, nông nghiệp và dịch vụ*” [5,t.58].

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Hồ Chí Minh (2000), Toàn tập, tập 4, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [2]. Hồ Chí Minh (2000), Toàn tập, tập 5, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [3]. Hồ Chí Minh (2000), Toàn tập, tập 8, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [4]. Hồ Chí Minh (2000), Toàn tập, tập 10, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [5]. PGS.TS. Phạm Văn Linh – TS. Nguyễn Thế Hoàng (2011): Về những điểm mới của Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội . (*Bổ sung, phát triển năm 2011*), Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

SUMMARY

THE RELATIONS BETWEEN AGRICULTURE, INDUSTRY AND BUSINESS IN ECONOMIC DEVELOPMENT OUR COUNTRY IN THOUGHT HO CHI MINH

Phạm Thị Huyền*, Vu Thị Thuý

College of Education – TNU

As a prominent communist soldier, a talented strategist and sensitive, Ho Chi Minh early acutely aware of the role of economic factors in the revolutionary cause. Therefore, from the very early He interested in the relationship between the ratio of the elements of the national economy. But in the context of Vietnam after the August Revolution in 1945, the economic structure consists of four major economic sectors: agriculture, industry, commerce and transportation. The other economic sectors such as tourism, services ... occupies a very modest place in the national economy. Therefore, Ho Chi Minh usually refers to the relationship between the three-agriculture-industry – trade.

Key words: *Agriculture, industry, trade, economic structure, role.*

Phản biện khoa học: TS. Vũ Thị Tùng Hoa – Trường Đại học Sư phạm – ĐHTN

*ĐT: 0982033005; Email: huyendapham@gmail.com